

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Constituțională Turcă*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

În baza referendumului desfășurat la 12 septembrie 2010, în Turcia au fost introduse o serie de amendamente la Constituție. Înainte de modificare, Parlamentul (Marea Adunare Națională Turcă) nu avea niciun rol în numirea membrilor Curții Constituționale.

Potrivit noilor dispoziții, Curtea Constituțională se compune din șaptesprezece membri. Marea Adunare Națională Turcă alege, prin vot secret, din câte trei candidați propuși pentru fiecare loc vacant, după cum urmează: doi membri dintre președintele și membrii Adunării plene a Curții de Conturi, precum și un alt membru din rândul avocaților desemnați de către președinții de barou. În alegerea ce urmează să aibă loc în cadrul Marii Adunări Naționale Turce, la primul vot pentru fiecare loc vacant se cere o majoritate de două treimi din numărul total de membri, iar pentru cel de-al doilea tur este necesară majoritatea absolută din numărul total de membri. Dacă nu se întrunește majoritatea absolută în urma celui de-al doilea scrutin, se organizează un al treilea tur la care participă primii doi candidați clasati; candidatul care obține cel mai mare număr de voturi este ales judecător.

În prezent, doi judecători au fost aleși de Marea Adunare Națională Turcă și au intrat în exercițiul mandatului de membru al Curții Constituționale. Restul de 15 membri ai Constituționale sunt desemnați de Președintele Republicii, având proveniență diferită, inclusiv membri ai instanțelor superioare (Înalta Curte de Apel, Consiliul de Stat, Înalta Curte Militară de Apel, Înalta Curte Militară Administrativă) și înalți funcționari publici.

Guvernul nu joacă vreun rol în procedura de numire a judecătorilor Curții Constituționale.

Membrii Curții Constituționale sunt aleși pentru un mandat de doisprezece ani, care nu poate fi reînnoit. Odată aleși, ei nu pot fi revocați de către autoritatea care i-a numit. Există însă anumite condiții de încetare a calității de membru al Curții Constituționale. Aceasta operează automat în cazul unei condamnări pentru o infracțiune care atrage excluderea din magistratură; de asemenea, încetează în baza deciziei, adoptată cu majoritatea absolută din numărul total de membri ai Curții Constituționale, prin care se stabilește în mod definitiv că respectivul este incapabil să-și îndeplinească atribuțiile, din motive de sănătate.

2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară - în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?

Bugetul Curții Constituționale este reglementat în cadrul Bugetului administrației centrale, respectiv al bugetului general. În administrarea bugetului Curții Constituționale, competența le revine președintelui Curții și secretarului general, în funcție de necesitățile de administrare a instanței.

Curtea Constituțională participă activ la procedurile de elaborare a proiectului de buget propriu, pe care Curtea însăși îl întocmește; iar secretarul general este prezent în Parlament în cadrul dezbaterilor din Comisia de Planificare și Buget, precum și în plen. Până în prezent, Curtea Constituțională nu a întâmpinat probleme, nici în cursul stabilirii bugetului propriu, nici în administrarea acestuia.

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Teoretic, este posibil ca Parlamentul să modifice Legea de organizare și funcționare a Curții Constituționale. În practică însă, este avut în vedere cel puțin acordul verbal al Curții Constituționale pentru modificarea legii de organizare. De vreme ce Curtea Constituțională exercită controlul asupra constituționalității legilor, acesta se consideră a fi o chestiune oarecum delicată, deoarece este posibil ca însăși legea de modificare a Legii privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale să fie contestată la Curtea Constituțională. Din acest motiv, Curtea evită să-și exprime opinia asupra unui proiect de lege.

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

Potrivit Constituției, Curtea Constituțională este competentă să examineze constituționalitatea Regulamentului Marii Adunări Naționale Turce.

Întrucât Turcia cunoaște un sistem separat de justiție administrativă; Regulamentele / Ordinele Guvernului sunt supuse controlului juridic al Consiliului de Stat. În temeiul articolului 125/1 din Constituție, orice acte sau măsuri administrative pot fi contestate în contenciosul administrativ. Cu alte cuvinte, împotriva reglementărilor adoptate de Guvern, respectiv a hotărârilor Consiliului de Miniștri există o cale de atac, la Consiliul de Stat. De aceea, Curtea Constituțională nu are competență în privința Regulamentelor / Ordinilor emise de Guvern.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

În Turcia, pot fi supuse controlului de constituționalitate următoarele acte:

a - Legi

b - Decrete cu putere de lege (Decrete-lege): În Turcia, Parlamentul poate aproba, prin lege, abilitarea Consiliului de Miniștri de a emite „Decrete cu putere de lege”. Există totuși și excepții în privința posibilității de abilitare. Drepturile fundamentale, drepturile individuale și îndatoririle cuprinse în capitolele I și II din Partea a doua a Constituției, precum și drepturile politice și îndatoririle prevăzute în capitolul IV nu pot fi reglementate pe calea decretelor-lege, exceptând pe durata stării marțiale și a stării de urgență. În cazul în care Consiliul de Miniștri adoptă un decret-lege, organele competente pot sesiza Curtea Constituțională, solicitând să se constate neconstituționalitatea acestuia.

c - Amendamente constituționale: Acestea sunt examinate și verificate doar sub aspect formal, în vreme ce legile și decretelor-lege sunt examinate atât din punct de vedere formal, cât și material.

6. a) Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.

Prevederile legii, odată anulate de Curtea Constituțională, încetează să producă efecte de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial. În cazul în care Curtea consideră necesar, ea poate stabili și data la care urmează să intre în vigoare decizia de anulare, care nu poate depăși însă un an de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial. Dispoziția este menită să dea posibilitatea ca Parlamentul să adopte o nouă lege. În afara procedurii amintite, nu sunt prevăzute proceduri speciale pentru punerea de acord cu decizia Curții Constituționale.

În cazul amânării datei la care intră în vigoare decizia de anulare, Marea Adunare Națională Turcă va lua în dezbatere cu prioritate proiectul de lege sau propunerea legislativă menite să acopere vidul / lacuna legislativ(ă) care rezultă din decizia de anulare.

Nu există însă o procedură specială în acest sens. Deși Parlamentul s-ar cuveni să dezbată cu prioritate și să adopte proiectul de lege sau propunerea legislativă astfel încât să elimine golul creat, în practică acest lucru nu se întâmplă întotdeauna.

6. b) Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.

Nu. În Turcia nu există o astfel de posibilitate. Dacă Parlamentul introduce aceleași dispoziții care au fost deja anulate de Curtea Constituțională, iar acestea sunt din nou deduse Curții spre judecare, ele vor fi încă o dată anulate, deoarece deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii pentru organele puterii legislative, executive și judecătorească, pentru autoritățile administrative și față de orice persoană fizică și entitate juridică.

7. Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?

Între Curtea Constituțională și alte organe publice naționale nu există mecanisme de cooperare permanentă. Curtea Constituțională cooperează însă, ocazional, cu o serie de organisme publice naționale, inclusiv Academia Judiciară, universități, anumite organizații internaționale și alte instanțe supreme (Înalta Curte de Apel, Consiliul de Stat). În general, aceste contacte se limitează la simpozioane, anumite proiecte etc.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?

Nu există o procedură legală în acest sens. În conformitate cu sistemul de control de constituționalitate din Turcia, numai Președintele Republicii, grupurile parlamentare ale partidului de guvernământ și ale principalul partid de opoziție, precum și cel puțin o cincime din numărul total de membri ai Marii Adunări Naționale Turce au dreptul de a sesiza Curtea Constituțională. Osebit de aceasta, orice instanță de judecată poate sesiza Curtea în legătură cu neconstituționalitatea legii sau a decretului-lege care urmează să se aplice în respectiva cauză.

2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.

Curtea Constituțională nu competențe în această materie.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Deciziile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate la nicio altă autoritate. Ele sunt obligatorii pentru organele puterii legislative, executive și judecătorești, pentru autoritățile administrative și față de orice persoană fizică și entitate juridică. Din acest punct de vedere, ele produc efecte *erga omnes*.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Odată ce Curtea Constituțională a declarat neconstituțional un text dintr-un act normativ, respectiv legi, decrete-lege sau Regulamentul Marii Adunări Naționale Turce, acele dispoziții își încetează efectele de la data publicării deciziei de anulare în Monitorul Oficial. În cazul în care Curtea consideră necesar, ea poate stabili și data la care urmează să intre în vigoare decizia de anulare, dar care nu poate depăși un an de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial.

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

În Turcia, orice instanță judecătorească poate deduce controlului Curții Constituționale prevederi ale legii, în anumite condiții. Atunci când instanța de judecată constată că legea sau decretul-lege ce urmează a fi aplicat este susceptibil de a fi neconstituțional sau atunci când își formează o convingere în legătură cu seriozitatea cererii uneia dintre părți referitoare la neconstituționalitatea acelor prevederi, aceasta va amâna judecarea cauzei până la pronunțarea deciziei Curții Constituționale în această privință.

Curtea Constituțională trebuie să decidă și să se pronunțe asupra constituționalității în termen de cinci luni de la primirea sesizării. În caz contrar, instanța de judecată va soluționa cauza în conformitate cu prevederile legale existente. Acolo unde decizia pe fondul cauzei a rămas definitivă, instanța de judecată este obligată să o respecte.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

În Turcia, controlul de constituționalitate este unul *a posteriori*. Când Curtea Constituțională anulează prevederi ale unei legi, legiuitorul ar trebui să adopte o nouă reglementare ținând cont de motivarea dată prin decizia Curții Constituționale. În unele cazuri, o va face în urma publicării deciziei în Monitorul Oficial. Acest lucru nu se întâmplă însă de fiecare dată. Din anumite considerente, legiuitorul ajunge să adopte o nouă lege la trecerea unei perioade îndelungi, iar în alte cazuri, chiar deloc.

5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.

Depinde de la caz la caz. Dacă legiuitorul a omis să dea o nouă lege este posibil, în anumite cazuri, ca un număr foarte mare de cetățeni să fie afectați prin inacțiunea Parlamentului. Alteori, întrucât acele cazuri nu sunt de rezonanță pentru opinia publică, omisiunea legiuitorului în chestiunea respectivă nu constituie o problemă prea gravă.

6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.

Nu. Legiuitorul este dator să acționeze în conformitate cu deciziile Curții Constituționale. Dacă va adopta aceeași prevedere legislativă, iar aceasta este atacată la Curtea Constituțională, atunci Curtea o va declara din nou neconstituțională, subliniind însă că deciziile sale sunt obligatorii pentru organele puterii legislative, executive și judecătorești, pentru autoritățile administrative, precum și pentru orice persoană fizică sau juridică.

7. Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?

Nu. În momentul de față, Turcia nu cunoaște mecanisme juridice pentru executarea deciziilor Curții Constituționale. Odată cu amendamentele constituționale din octombrie 2010, în Constituție a fost introdusă plângerea individuală constituțională.

Potrivit acestor noi dispoziții, orice persoană care susține că i-au fost încălcate de către autoritățile publice, drepturi și libertăți fundamentale, garantate de Constituție și care intră sub incidența Convenției Europene a Drepturilor Omului, se poate adresa Curții Constituționale. În termen de doi ani plângerea va putea fi admisă de Curtea Constituțională, aceasta după ce legiuitorul introduce reglementările neceare. Este probabil să fie introdus un mecanism de executare în legătură cu deciziile pronunțate asupra acestor plângeri constituționale.